

Konsekvenser ved endret skolestruktur i Os kommune Os SV

Indikatorer	Vurderinger av samfunnsmessige konsekvenser dersom Dalsbygda skole nedlegges
1. Skolen som samlingspunkt i bygda	Dalsbygda skole er ei god skole – med sterke koblinger til lokalsamfunnet. Samtidig har Dalsbygda helt særegne forutsetninger for utvikling gjennom institusjoner/møteplasser ut over skola. Her kan som eksempel nevnes Dalsbygda samfunnshus som for øvrig er renoverert og i førsteklasses stand. Innovativ matvarebutikk og innkjøpslag skaper samhold. Kølbu er et viktig samlingspunkt. Rønningslemmen setter bygda på kartet og har fasiliteter som løfter attraktiviteten. Idrettslag/grupper fungerer godt. Idrettsanlegg holdes i hevd, Nordavær binder generasjoner sammen, lag og foreningsliv er i aktivitet med Dalsbygda jaktlag som en viktig økonomisk motor. Og nysatsinga på nett «BliMeDalsbygda» er siste ledd i en offensiv strategi. Dalsbygda har med andre ord ressurser – i form av dyktige/kreative innbyggere og eksisterende institusjoner som gjør at bygda har helt spesielle forutsetninger for å utvikle seg – også uten egen skole.
2. Skolen i samspill med bygda	Trekker lokalmiljøet inn i undervisningen Eksempel til etterfølgelse – og trolig har Os skole noe å lære av koblina mot lokalmiljøet. Det bør være mulig å overføre denne «lokalsamfunnskompetansen» til ei samla skole på Os og i fellesskap videreutvikle koblina mot nærsamfunnet.
3. Effekt for frivillig sektor	Virker skolen inn på lag og foreninger? Jfr kommentarer til punkt 1 ovenfor
4. Tilflytting / fraflytting	<p>Likt for både Dalsbygda og Os Det er vanskelig og tallfeste konsekvenser av dette.</p> <p>Flytter en familie på fire med to barn til kommunen, så utgjør dette etter dagens tall i inntektssystemet 247.000. Noen vil flytte hjem / til fordi de ønsker at barna skal gå på liten skole</p> <p>Andre vil ikke flytte hjem / flytte til fordi de mener skolen er for liten</p> <p>Befolkningsprognoser/alderssammensetning peker rimelig entydig mot at det må skje en omprioritering frå oppvekstsektoren mot helse/omsorgssektoren. Med reduserte rammer vil dette bety at oppvekst-sektoren vil måtte tåle til dels omfattende nedskjæringer. To skoler i kommunen vil med stor sannsynlighet kreve mer ressurser enn ei skole. Beholdes dagens skolestruktur kan totaliteten bli et svekka utdanningstilbud og dermed kan en sentral tilflyttingsfaktor svekkes – for kommunen som helhet. En kritisk konsekvens kan på sikt bli at ungdomsskolen kan måtte vurderes flytta til en nabokommune. Ut frå disse forutsetningene er faren for at den samla tilflyttinga til kommunen som helhet vil svekkes ved at en ikke bruker alle tilgjengelige ressurser på ei skole.</p>

5. Folkehelse	I dag går og sykler mange av barna til Dalsbygda skole. Dette blir det færre som gjør ved en skole i Os.
6. Klima	Det går buss til ungdomskolen allerede i dag, ingen negativ påvirkning på klima
7. Friskole	
8. Foreldresamarbeid og sosialt fellesskap	Det er en fare for at samarbeid og fellesskap vil lide som en følge av ei skolenedleggelse i Dalsbygda. Samtidig er det snakk om beskjedne avstander mellom Dalsbygda og Os og samspillet mellom foreldre og skole bør kunne holdes ved like også med ei felles skole.

Samfunnsmessige konsekvenser ved en skole i Os

Alternativ En skole i Os	Vurderinger av samfunnsmessige konsekvenser for hele kommunen dersom det blir en skole i Os sentrum
1. Samlingspunkt i Os	
2. Skolen i samspill med bygda	
3. Effekt for lag og foreninger	
4. Tilflytting / fraflytting	Samme som for Dalsbygda

5. Folkehelse	
6. Klima	
7. Friskole	
8. Foreldresamarbeid og sosialt fellesskap i kommunen	
Konsekvenser for det offentlige tjenestetilbudet samla sett.	

Noen overordna tanker omkring samfunnsutvikling og mulige utviklingstrekk for en utkantkommune som Os – og resonement som kan belyse dilemmaer rundt dagens stridsspørsmål knytta til skolestruktur.

Det kan være hensiktsmessig å tenke tilpasningsstrategier som alternativ til vekststrategier – som verken har lyktes eller kan sies å ha vært konstruktive de siste par tiåra for Os kommunes vedkommende. Å ha befolkningsvekst som målsetting gjennom de siste 20 åra - etter en nedgang i folketall på omlag 300 innbyggere, en prosentvis reduksjon på 12-14 % - peker mot en manglende realitetsorientering. I dag er det mer nærliggende å snakke om et demografisk og ressursmessige **uttynningsamfunn**. Og her er begrepsbruken viktig. Det er ikke snakk om et **utarmingssamfunn** på

vei mot undergangen. Os-samfunnet gir innbyggerne god livskvalitet/gode levekår på ei bred vifte av indikatorer. Os kommune skårer jevnlig høgt på det såkalte kommunebarometeret.

Det nye er at mobile og fleksible innbyggere opphever det som før var barrierer gjennom pendling mellom bosted og arbeidsplass, og innbyggerne utnytter videre sosiale og kulturelle tilbud gjennom det som samfunnsforskere betegner som **trekkspillsamfunn**. En forflytter seg geografisk for å kunne ta del i ei bredere vifte av tjenester og tilbud. Lag og foreninger som før fantes – kor, korps, idrettslag/grupper mm har ingen/få sjanser til å eksistere som følge av demografiske endringer. Men mobilitet gjør at en kan bruke/ha nytte av/oppleve bredere tilbud enn før innafor et større geografisk område – gjort mulig gjennom økende mobilitet. Det er ikke snakk om en samla utarmingsprosess, men snarere at det i bygder/grender og også på kommunenivå tynnes ut med hensyn til offentlige tjenestetilbud og at den samme prosessen slår inn også utafor offentlige tjenester. Men i en større kommunal/regional sammenheng vides tilbudet ut.

Innafor samfunnsvitenskapelig forskning er det i tillegg antydninger om at det i uttynningssamfunn kan settes i gang innovative prosesser. Da kan det utløse innovasjon/nye løsninger på utfordringer som andre regioner/kommuner/bygder vil stå overfor i framtida. Døgnåpen butikk i Tufsingdalen med Stian Slemdal som drivkraft kan brukes som eksempel. Uttynningssamfunn kan altså ha iboende egenskaper i seg som gir både skaperkraft, engasjement og framtidsoptimisme – midt i ei tid som i stor grad oppleves som ei djuptgående krise.

Joseph Schumpeter, økonom opprinnelig fra Østerrike men som levde storparten av livet sitt i USA utvikla et teoretisk begrepsapparat knytta til «creative destruction» - og karakteriserte dette som en sentral drivkraft i kapitalismen. Ut fra teorien skaper altså kriser grunnlag for ny vekst og framgang og denne tenkinga kan overføres også på sosiale og kulturelle forhold. En slik tankegang vil kunne knyttes til debatten om skolestruktur og kompetansen/kvalitetene/kapasiteten i Dalsbygda kan snu en «ødeleggelse» av ei skole til ei enda sterkere satsing og utvikling mot et fremtidsretta og bærekraftig bygdesamfunn.